

~~203~~ 387

25

Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa

I.sz. Körlevele.

Budapest, 1956. december 7.

E M L É K E Z T E T Ő

a magyar értelmiség számára.

A Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa felelősségének teljes tudatában kívánja folytatni azt a munkát, amelyet a magyar értelmiség legjava az 1956. október 23-án előtt megkezdett és azután is folytatott. Változatlanul a szocializmus, a teljes nemzeti függetlenség, gazdasági és kulturális életünk demokratizálása és a forradalmi törvényesség érdekében kívánunk dolgozni. Alapító Nyilatkozatunk alapján állunk ma is, mely szerint kívánatosnak tartuk az alkotó munka megindítását, új forradalmi rendünk megszilárdítását érdekében. Ebben együtt kívánunk működni minden alkotó erővel; elsősorban a munkássággal, amelynek hivatott képviselőjeként a Nagybudapesti Munkástanácsot tartjuk. A

A kormány november 4-én és később tett határozott ígéretei ellenére sajnos mindeddig nem teremtette meg azokat a feltételeket, amelyek a békés kibontakozáshoz vezetnek. Merev magatartásával lehetetlenné teszi, hogy a különböző pártok, a munkásság, parasztság és értelmiség szervezeteinek képviselői felelősséget vállaljanak az ország vezetésében. A forradalom során a magyar nép akaratából létrejött új intézményeket elnyomja. Noha többszörösen büntetlenséget ígért mindazok számára, akik a forradalomban résztvettek, sorozatos letartóztatások tanúi vagyunk. A hatalmas rendőri és katonai készültséggel foganatosított intézkedések, házkutatások, letartóztatások, stb. nyugtalanságot és bizonytalanságot keltenek, nem elősegítik, hanem gátolják a rend helyreállítását. A MOM székházban, a Bercsényi utcai diákszállóban, a Ganz Vagongyárban és más helyeken történt események, valamint irók, újságírók, mérnökök, munkástanácsai tagok sorozatos letartóztatása és az ezeket kísérő jelenségek is ezt bizonyítják. A Kossuth-klubban,

Az ilyen intézkedések a felelőtlen elemek agitációjának adnak tápot, és alkalmasak arra, hogy széles tömegeket taszítsanak az ellenforradalmi erők táborába.

A MÉFT a leghatározottabban tiltakozik az ellen, hogy a tárgyalások, a munka helyreállítása és a békés kibontakozás helyett a Rákosi-időkre emlékeztető módszerekkel féltelítsék meg munkások, parasztok és értelmiségiek tömegeit. Mindezzel meggátolják az ország társadalmi életének demokratikus kibontakozását és a rend helyreállítását, mint a szovjet csapatok kivonásának előfeltételét. Ezért a MÉFT a Budapesti Munkástanácsok december 6-i határozatával egyetértőleg követeli, hogy

- 1./ haladéktalanul induljanak meg a tárgyalások a szocializmus alapján álló demokratikus pártok, politikai csoportok, osztály és részegységek képviselőivel egy olyan kormány létrehozására, amely az egész ország népének bizalmát élvezzi.
- 2./ A kormány felelős szervei erélyesen intézkedjenek; hogy az ország nyugalmát megzavaró, indokolatlan és törvénytelen letartóztatások, és az ezekkel párosuló nyugtalanságot keltő módszerek végetérjenek.
- 3./ Ismerje el a kormány a forradalom nemzeti, demokratikus és szocialista, tehát haladé jellegét és határolja el magát minden sztálinista restaurációs és valóban ellenforradalmi erővel szemben.
- 4./ Nyilatkozzon a kormány határozottan és félre nem érthetően, tartja-e még magát, saját, november 4-i kiáltványában foglalt alapelvekhez, célkitűzésekhez és ígéretekhez, közölje világosan elvi programját és jövő terveit.

Memorandum.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács mélyen átérzi azt a súlyos felelősséget, amely hazánk jelenlegi állapotában reánk nehezedik.

Bennünket Nagybudapest dolgozó népe demokratikusan választott meg, Hozzánk csatlakoztak a megyék és vidéki ipari gócpontok küldöttei is.

Mi azt akarjuk, amit a magyar dolgozók és az egész magyar nép jólétet, békét, félelemnélküli életet, függetlenséget és erős kormányhatalmat a magyar munkások és parasztok kezében.

Tudjuk, hogy ennek megteremtésére és biztosítására legfőbb erő a magyar munkásosztály.

Ennek érdekében munkát és békét, kibontakozást akartunk kezdettől fogva. Tárgyalásokat kezdeményeztünk Kádár Jánossal Magyarország Minisztertanácsának elnökével. Közben élesen elhatároltuk magunkat mindenkitől, aki a rend megávarására, fegyveres akciókra, vagy terrorcselekményekre buzdította a magyar népet.

Meg kell állapítanunk, hogy tárgyalásaink nem jártak a kívánt eredménnyel. Miközben az üzemekben, az egész ország területén a munkát, a bennünk bizó dolgozókkal nagyjában és egészében felvettük, ugyanakkor a legkülönbözőbb helyekről állandó provokációk történtek, melyek időnként egy-egy területen a munka megszakításához vezettek.

Azt gondoltuk és hittünk, hogy a törvényes rend a munka felvétele nyomán egyre inkább helyreáll és a gyárak, bányák és intézmények munkástanácsainak lesz ereje ahhoz, hogy bármilyen oldalról jövő provokációt megghusítsanak. Mélységes fájdalommal állapítjuk meg, hogy a valóságban nem ez történt. Kádár János miniszterelnök véleményünk szerint erőfeszítéseket tesz arra, hogy az életet az egész országban normális mederbe terelje. Ugyanakkor azonban nincs ereje ahhoz, hogy a körülötte ma is ottlévő és a magyar munkások által annyira gyűlölt egyes személyeket eltávolítsa. Ezek a személyek helytelenül tájékoztatják őt a magyar nép akaratáról és hangulatáról. Ezek a személyek tették, hogy a karhatalmi szervezetben, helyenként a multban kompromittált személyek kerüljenek be. Ezek akadályozzák az államgépezet megtisztítását. Ezek zárják el az utat az előtt, hogy a kormányban lévő egyes jószándéku emberek és a magyar nép 10 milliós tömege megtalálja a kibontakozás közös utját.

Tudjuk jól, hogy a szabad választások során ezek a kompromittált személyek a vezető helyekről a jövőben távozni kényszerülnek. Az események menete azonban a mai napig azt eredményezte, hogy a magyar nép ebbe a kibontakozásba vetett hívét elvesztette.

Azt látjuk, hogy a kormány Kádár János miniszterelnök kijelentései ellenére hatalmát nem a munkástanácsokra építi, amely végső kifejlődésükben 4 és félmillió magyar dolgozót képviselnek majd, hanem éppen ezekben a napokban egyre inkább előtérbe kerülnek a bűnös Rákosi-Gerő rendszer levitézlett személyei.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács mindekor vállalta a felelősséget intézkedéseiről, kiadványaiért, melyek aláírásával kerültek az üzemekbe. Mégis azt látjuk, hogy azok a munkástanács elnökök és tagok, akik tájékoztatóinkat sokszorosítják és terjesztik, gyakran letartóztatásba kerülnek. Sok helyen megtiltják a kerületi, vagy megyei munkástanácsok összehívását és volt rá eset, hogy fegyveres erőkkel megakadályozták, vagy feloszlatták a munkástanácsok ilyen békés értekezleteit, amelyek éppen a munka felvételét, gazdasági feladatok megoldását, provokációk elleni fellépésüket szolgálták volna.

Oda jutottunk, hogy a karkatalmi szervek különböző, gyakran alá nem támasztott és minden alapot nélkülöző feljelentésekre a munkástanácsok elnökeit, vagy tagjait éjjel, vizsgálat vagy meghallgatás nélkül lakásukról hurcolják el. Előfordult olyan eset is, hogy az üzem teljes munkástanácsát letartóztatták. Megtörtént, hogy egy volt igazgató szabályszerű, a miniszterhez döntésre megküldött felfüggesztése ügyében a gyár munkástanácsának elnökét a kerületi Rendőrkapitányra rendelték.

Ilyen tulkapások ellen és az ilyen jelenségek ellen a leghatározottabban tiltakozunk és követeljük, hogy ezek elkövetőit minden esetben ténylegesen vonják felelősségre.

Az a látszat, hogy a munkástanácsok ellen szervezettnek tűnő hajszája indult az egész ország területén.

Ha ezek a jelenségek tovább folynak elveszítjük az egyetlen reális lehetőséget a rend helyreállítására és a normális élet megteremtésére. Ha ezek a jelenségek tovább folynak, a munkásság bizalma végképp elvész és a provokációkat irányítók elérik céljukat, hogy a munkásosztályt végképp a kormány ellen fordítsák. Ennek a vége általános országos sztrájk, vérontás és újabb nemzeti tragédia lesz. Aki ma ebben az országban nem akar a magyar munkásosztállyal és annak megválasztott munkástanácsaira támaszkodni, aki szervezett hajszát indít a munkástanácsok ellen, ilyen hajszában közreműködik, vagy ilyen hajszát hallgatólagosan eltűr, bünt követ el a magyar munkásosztály és az egész magyar nép ellen.

Nekünk elég volt a vérből és a pusztításból. Nincs idő arra, hogy a mostani események fölött majd a történelem ítélkezzen. Nem lehet vitás jelen pillanatban sem, hogy az ország tulnyomó többségét a munkástanácsok a rohamosan megalkuló paraszttanácsok és a magyar értelmiség forradalmi tanácsai képviselik.

Felszólítunk minden hecsületes magyar embert, elsősorban pedig Kádár Jánost, a Magyar Népköztársaság miniszterelnökét, hogy az egymást haszoló eseményeknek szonnal vessen gátat. Az idő halasztást nem tűr.

Értse meg mindenki, hogy a magyar nép békében akar élni szomszédaival, elsősorban a Szovjetunióval és a világ összes népeivel. Értsék meg azt is, hogy aki a szocializmust békésen építeni akaró 10 millió magyar ember problémáit nem látja, jogos és reális politikai és gazdasági kívánságait figyelmen kívül hagyja, aki azon mesterkedik, hogy az új szocialista munkáspártot számos helyen a volt Rákosi-Gerő rendszer gyűlölt szekértolói szervezzék és ilyenformán az új munkáspártot már megszületésekor szembeállítsák a magyar néppel, nem más,

mint politikai kalandor.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács mai napon végső prófétikus szítésekkel tesz, hogy mirdezekre felhívja a kormány figyelmét és meggátolja a küszöbön álló katasztrófát. Fáradozásaink nem jártak sikerrel. Ezért ma esti teljes ülésén az alábbi határozatokat hozta:

- 1./ Ezt a memorandumot holnap, december 7-én minden üzemben az összes munkások előtt ismertetni kell.
- 2./ A kormány holnap, december 7-én folytasson tárgyalást a Nagybudapesti Központi Munkástanáccsal.
- 3./ A kormány holnap, december 7-én 20 órakor a Magyar Rádióban a tárgyalat összes kérdésekről határozott álláspontját közölje.

Budapest, 1956. december 6.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács.

Ismertetjük a Magyar Írók Szövetségének, a Nagybudapesti Központi Munkástanácshoz intézett levelét:

Kedves Barátaink!

Mi magyar írók, csak magyarul tudunk gondolkodni, magyarul tudunk írni. Sorsunk tehát a magyar néphez van kötve. A magyar munkások, magyar parasztok nélkül nincs és nem lesz magyar irodalom. A Magyar Írók Szövetségének Elnöksége ezért elhatározta, hogy néhány fontos, elsősorban irodalmi, de az egész népet érintő kérdésről illetően a levélben leszögezi az álláspontját, hogy ezzel is szolgálja a kibontakozást.

1./ A magyar irodalom - az utóbbi években kialakult nemzeti egységben - oszakis a magyar nemzetet szolgálja. Minden olyan kormányzat, mely a nép érdekeit következetesen képviseli, lelkes, hathatós támogatást kap az irodalomtól, hűségnyilatkozatok és propagandaszólamok nélkül is, sőt oszakis ezek nélkül. De minden a néptől idegen, a nemzet érdekeivel ellentétes utat járó kormány összeütközésbe kerül az irodalommal, amint azt a Rákosi-Gerő-Révai féle politika idején is láttuk. A magyar nép szereti íróit, mindinkább szívébe zárta irodalmunkat, nem tud és nem is hajlandó nemzetinek elismerni egyetlen olyan kormányzatot sem, amely ellentétbe kerül a nemzeti irodalommal.

Éppen ezért a Magyar Írók Szövetsége komoly aggodalommal látja, hogy jelenlegi kormányzati szerveink mind a mai napig nem tudták megtalálni a közös nyelvet nemzeti irodalmunkkal. Irodalmunknak nem adtak lehetőséget arra, hogy függetlenül, szabadon, zavartalan igazmondással szólaljon meg. Lapjaink megjelenését lehetetlenné tették. Ebben és minden más, az irodalmat, kulturát illető kérdésben olyan hivatali szerveket foglalkoztatnak, amelyek nem alkalmasak és nem méltók arra, hogy ilyen alapvetően fontos kérdésekben intézkedjenek, de ezen felül nagyrészt fölöslegesek is.

Ennél is nagyobb aggodalommal látjuk azonban, hogy egyes vezető funkcióban lévő politikusok alantas módon támadják, rágalmazzák a magyar írókat. Az irodalom méltóságával nem egyeztethető össze, hogy olyan utszéli kirohanásokkal, aminőket Marosán Györgytől a legazálesebb nyilvánosság ismételtén hallott, vitába szálljon. Kötelességünk azonban arra rámutatni, hogy a közvélemény az ilyen megnyilvánulásokért az egész kormányzatot teszi felelőssé. Kétségtelen az is, hogy a nép a rágalmak hatása alatt nem az írókat, hanem a rágalmazást ítéli el. Az Írószövetség elnökségének meggyőződése szerint az ilyen demagógia semmi más célt nem szolgálhat, mint azt, hogy az irodalom és a nép között éket verjen, a népet leghűségesebb szövetségeseitől a nemzeti irodalomtól elidegenítse és ezzel is gyöngítse. Nagyon hasznosnak tartanók a kibontakozás érdekében, ha Önök, kedves barátaink ezektől a megnyilvánulásoktól nyilvánosan és félreérthetetlenül elkülönülnének, azokat megdölyegeznék.

2./ A magyar irodalom nemzeti egysége, a Rákosi-Gerő-Révai féle népellenes politika és kulturpolitika elleni küzdelemben edződött meg és az októberi dicsőséges napokban jutott el a beteljesüléshez. Ezért is érzékenyen érint minden magyar író, ha a magyar nép nagy harcát és azzal kapcsolatos legszentebb érzelmeit bárki is megsérti. Ez történt akkor, amikor nagy népmozgalmunkról szólva, abban eltulozzák az ellenforradalmi elemet, elhallgatják az alapvetően haladó, forradalmi jellegűt. Nemcsak bennünket, de az egész magyar népet nyugtalanítja és eltitkolják, vagy lekicsinylik a legszélesebb tömegek, az ifjuság és az írók föltétlen ragaszkodását a szocializmus valódi vivmányaihoz. Bántja és sérti, ha elhallgatják azt a ma fokozottan érvényes elszántságunkat, hogy ezeket mind a horthysta, mind a rákosis-ta restauráció ellen életünk árán is megvédjük. Mi, írók küszkék vagyunk és maradunk arra, hogy október 23-a eszmei előkészítésében jelentős részünk volt. Ugyanugy szerepet akarunk vállalni a nemzet további haladásában is. Aggodalommal tölt el bennünket, hogy kormányzati szervek különféle megnyilvánulásaiban - utalunk itt Kádár János beszédeire is - megállapítható a közelmúlt eseményeinek át-meg átértékelése, mépedig azzal a tendenciával, hogy mind kevesebb említés esik a magyar erkölcsi színvonalról, a dicsőséges elemről és mind nagyobb hangsúlyt kapnak az ellenforradalmi megnyilvánulások. Aggályosnak tartunk ma minden olyan megvékenységet, mint "Fehérkönyv" szerkesztése, stb. Megítélésünk szerint ezek ma nem a történelmi igazság megállapítását, hanem ellenkezőleg, annak eltorzítását szolgálják, merthelytelenül előtérbe tölják a csak másodsorban fontos negatív jelenségeket. Ez pedig megerősíti a népben azt az amugyis meglévő aggodalmat, hogy a kormányzat egyes szervei nem állnak október 23-a alapján, hanem restaurációra törekszenek.

A magyar írók a valóságnak ilyen eltorzításához nem nyujthatnak segédkezet és kérik Önöket, hogy szintén lépjenek fel ez ellen a gyakorlat ellen.

3./ A Magyar Írók Szövetségének a munka megindítása, a gazdasági élet új, a nemzeti sajtóságoknak megfelelő, valóban szocialista alapon való újjáélelése tekintetében semmiféle külön, a munkásosztálytól és a parasztságtól eltérő elgondolása nincs és nem is helyes, hogy legyen.

Az Írószövetség e kérdésekben feltétlenül csatlakozik a nemzet haladó erőihez és az egyre izmosodó munkástanácsoknak, a valódi társadalmi helyüket mindinkább elfoglaló szakszervezeteknek és a parasztság remélhetőleg hamarosan felépülő szerveinek tulajdonit döntő szerepet. Különös meleg szeretettel látjuk a munkástanácsok és a munkásság más szerveinek harcát a munkás önkormányzatért, a munkásság forradalmi jogainak biztosításáért. Álláspontunkat több nyilatkozatunkban leszögeztük már és ezuton is tiltakozunk az ellen, hogy illetéktelen megnyilvánulásokat, vagy hamisítványokat zavartkeltő módon az Írószövetségnek tulajdonítsanak. A legnagyobb rokonszenvvel szeretnénk mielőbb támogatni olyan törekvéseket, melyeknek célja az, hogy a nemzet fő erőire támaszkodó, széles nemzeti alapon nyugvó függetlenségért, nemzeti szabadságért és szuverénitásért küzdő, a szocializmus vívmányait, a demokráciát mindkét féle restauráció ellen bátrül megvédő kormány jöjjön létre. Hisszük, hogy a kibontakozás a nép erejére támaszkodva lehetséges, és kijelentjük, hogy a magyar irodalom, mint történelmünkben mindig, saját lelkiismeretére hallgatva a népet és csakis a népet szolgálva hozzá fog járulni a mielőbbi felemelkedéshez.

Kedves barátaink! Mivel az Írószövetségnek ezidő szerint semmiféle publikálási lehetősége nincs, kérjük Önöket, hogy a rendelkezésükre álló sajtóban közöljék ezt a levelünket és a benne foglalt gondolatokat minél szélesebb körben propagálják.

Hazafias üdvözlettel

Erdei Sándor
főtitkár.

A Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa és számos más értelmiségi szervezet több ízben bejelentette tiltakozását a munkásság és értelmiség körében eszközölt tömeges és az esetek nagy részében meg nem indokolt letartóztatások miatt. Az utóbbi hetekben letartóztatott értelmiségiek között szerepel kulturális és tudományos szövetségeink számos tagja is, így pl. Molnár Zoltán az Írószövetség egyik titkára, Kárpáthy Gyula a Színművészeti Szövetség vezetőségi tagja, Gyimesi Miklós az Újságírószövetség választmányának tagja, Sándor András író, Gáli József író, Szilágyi István újságíró, Schannen Béla újságíró, Csatári Dániel történész, Basilides Ábris, és Rodriguez Endre filmrendezők és mások.